

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četr leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Določniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 16 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

O Zgodovinskem društvu za Spodnji Štajer.

Da je to društvo, ki šteje sedaj dve leti, prepotrebno, to se ne da prerekati. Saj mora narod, če hoče živeti, sebe pred vsem poznati. Slovenci pa nismo tako srečni, da bi nam v to svrhu bilo le treba zgodovinsko knjigo odpreti, češ, v njej najdemo naslikano svoje življenje; mi si moramo svojo zgodovino šele pisati. S tem ne preziramo Kosovega velezaslužnega dela, ki je jelo izhajati in spreminilo našo dosedanjo vročo željo po svoji povestnici v upravičeno nado, da tako knjigo vendar enkrat dobimo v roke; nikakor ne, toda Kosovo delo bode podalo le ogrodje, ki se ima še opremiti z nebrojem podrobnosti. Ta oprema pa je ravno tako potrebna, kakor ogrodje samo; okostnica brez krvi, mišic, živcev in žilic tudi še ni celo telo. V tem smislu se je torej ustanovilo omenjeno Zgodovinsko društvo, ki si je postavilo posebno nalogo, poiskati zgodovinskih podrobnosti, tičočih se Slovenskega Štajerja. Poleg tega pa boče tudi natanko opazovati ter zabeleževati, kako naše ljudstvo baš zdaj živi.

V dosego tega lepega namena išče Zgodovinsko društvo ostankov naših pradedov pod zemljo kakor na njej; ono torej izkopava kamene z napisi in drugimi znamenji, orodja, posode in okraske, odpira prastare grobove, razkriva ceste in osnove celih sel kakor posameznih hiš, stika po podstrežjih in arhivih za starimi listinami in pismi, pozvedava, kaj si ljudstvo o tem in onem pripoveduje že dolgo časa, proučava vse to, kar nabere, ter poskuša, iščoč medsebojnih zvez teh posameznosti, sestaviti te-le v celotna poročila o tej in oni strani našega nekdanjega življenja. Ozirajoč se na sedajnost pa opazuje ljudstvo na domu in v javnosti, pri delu in počitku, v veselju in žalosti, v običajih in nošah, skratka v vsem njegovem življenju. Kar se dožene, se mora vestno zabeleževati v knjigo, ki je

pristopna vsakemu delavcu na tem polju, da vsak delo svojih sotrudnikov pozna, da vsak ve, kje mu je začeti in kje nadaljevati, pa tudi, da se sleherni lahko bolje izobražuje za delo. Tako knjigo izdaja Zgodovinsko društvo v obliki časopisa, kojega sta doslej izšla že dva letnika, ki sta po enoglasni s dbi učenjakov drugih narodov društvu v čast. Zraven tega je društvo poleg manjših zgodovinskih knjižic doslej izdalo navod, kako je sestavljati krajevne kronike, to je, kako zabeleževati zgodovinske vesti posameznih krajev, in namerava v najbližjem času objaviti še Navod, kako je ravnati pri izkopavanju starin, in kako je nabirati narodopisno blago. Društvu pa je tudi skrbeti, da si izkopine ohrani; kajti pomen vsake take reči se še le pojasni po drugih rečeh, včasih po že najdenih, mnogokrat in največkrat pa po takih, ki se še iščejo in po velikem trudu končno najdejo. Te stvari se morajo radi tega skrbno shranjevati, da se obvarujejo razpada, pa tudi da se ne poizgubijo. Njih zbirka se imenuje „muzej“.

Vseto, kar smo navedli: izkopavanje, preiskovanje, tiskanje knjig in knjižic, muzej in še drugo pa stane denar; tuintam se sicer dobi kaj zastoj, večinoma pa ne; dandanes pač vsak išče krajcar, kjer ga le more najti. Zato se res ne moremo načuditi, kako je Zgodovinsko društvo pri svojih pičlih prispevkih moglo storiti toliko, kolikor je. Da dopolnimo njegovo dosedanje delovanje, še omenimo, da je doslej pridobilo izkopin in drugih starin že za majhen muzej, ki bi ga rado otvorilo v mariborskem „Narodnem domu“.

Te vrstice imajo namen, rojake naše, ki so delovanje našega velepomembnega in vrliga društva doslej gledali le od daleč, probuditi ter vneti za dobro stvar. Ni ga človeka na naši slovenski zemlji, ki bi društvu ne mogel koristiti, bodisi tako ali tako. Ta mu kako starino podari, oni mu jo odstopi za mal denar, ta mu dovoli na svojem zemljišču kopati, drug mu enega ali dva dni koplje zastoj; ali kdor tega ne more ali noče, vsaj lahko društvu po dopisnici (Naslov: Zgodovinsko društvo v Mariboru)

nazuani, da se je to ali ono našlo, oziroma da se tu ali tam shranjuje kaka starina, in kdor se kaki reči, ki jo ima, nikakor noče odpovedati, lahko vsaj proti pismenemu jamstvu lastninske pravice društvu dovoli, da tale dotično stvar postavi v muzej.

Ker se pa z denarjem samim dandanes da opraviti vse, se društvo najbolje podpira z denarnimi prispevki, in to bodisi z darovi, bodisi z udnino (5 K na leto), za katero društvo dopušlja svoj časopis. Da bi se v tem le oziru moglo storiti še mnogo, kaže naslednji pregled udov v zadnjem letu, ki smo je razpredelili v stanove, da jasneje vidimo to, kar še manjka. Vseh udov je bilo 300: od teh duhovnikov 187, profesorjev 28, odvetnikov in notarjev 20, uradnikov 16, Posojilnic 12, zdravnikov 8, učiteljev 7, društev 6, zasebnikov in dijakov po 4, šol 3, trgovcev 2, častnikov, farmacevtov in obrtnikov pa 1.

Politični ogled.

Zasedanje državnega zbora se prične zopet dne 27. t. m. Vsled novega položaja na Ogrskem se bo tudi vnapred za bodoče zasedanje avstrijskega državnega zbora precej spremenil. Predvsem se bo obrtni krogi, da se obrtna postava ne reši pravočasno. Spremembe n. stanejo zategadelj, ker bo v prvi povelikonočni seji vlada podala izjavo o ogrskem vprašanju, o čemer se bo potem pričela razprava. Vendar se v vladnih krogih pričakuje, da se drugo branje o obrtnih postavah dožene še v mesecu maju, nakar bo vlada skrbela, da sprejme zakon gosposka zbornica nespremenjenega. Zgodi se to le tedaj, če ne bo poslanska zbornica na načrtu kaj znatnega spreminjala. Poljaki hočejo, da bi se obenem z obrtnim zakonom doglal tudi zakon proti pijančevanju; temu pa se upirajo nemški poslanci. Ako se bodo delale obrtnemu zakonu ovire, namerava ga obrtni odsek spraviti v razpravo potom nujnega predloga. Po Veliki noči se vrši novo zborovanje klubovih načelnikov, ki sprejme baje sledeči dnevni

LISTEK.

Murnov France.

(Vaška slika. Spisal Števo E.)

Skoro v vsaki vasi je človek, ki radi svojih čudnih lastnosti in posebnih nazorov obrača nase pozornost sosedov. Tudi Murnov France je bil eden izmed teh.

No, France ni bil prav tak, da bi se moglo reči o njem, da mu kaj manjka v glavi, ne, on je bil jako prebrisan — po svoje sicer — in zato so trdile vaške Urše, da mu malo manjka. Ne, neumen pa France ni bil; saj je prav radi njegove prebrisanosti zaslovelo njegovo ime po naši vasi. Imel je France to hvalevredno lastnost, da je znal razposajeno mladino „v strah prijeti“. Pravico do fantovskega življenja si je obdržal France tudi potem, ko mu je Bog po dolgem moledovanju naklonil zvesto in pridno ženko Marušo. Če se je France kake nedelje popoldan malo „star“ zibal ponosno po vasi, in je bila vaška „mladina“ pod staro tepko preveč glasna, in če se je raznesel glas: „France Murnov gre“, tedaj se je mladež plašno razkropila po vasi; saj je imela dovolj skušnje, da s Francetom ni varno češenj zobati. To pa je bil tudi važen vzrok, da ga je mladina ob vsaki priliki po strani gledala in iskala prilike se nad njim maščevati. Tako mu je že večkrat ta ali oni skušal kaj napraviti, a ker je vselej potem skušil železno pest krepke Francetove roke, jim je s časoma tudi ta šport minul in ostalo jim

golo sovraštvo do Franceta. No France se ni menil za take čenče; da so ga gospodarji le radi imeli in gospodinje, pa je bil srecen. A gospodinje si je že znal pridobiti na svojo stran, ker jim je rad razložil, kako naj izbirajo piskre in skleda na semnjih, da ne bodo ogoljufane; on kot strokovnjak v tej stroki jim je vselej prav svetoval. In zato se je vedno kaj mastnega grelo v peči, kadar je prišel kot težak kopat v vinograd ali pa mlatit. Gospodarji so ga pa zato radi imeli, ker je pridno delal in ni sihl v mesto in tovarne, da še celo kaka je včasih priletela iz njegovih ust na račun onih, ki prezirajo kmečko delo.

Tako je živel Murnov France, ne sicer imenitno, vendar zadovoljno. Maruša je doma pridno gospodinjala: ej, da bi vi vedeli, kako skušena je bila Maruša v domačiji! Sestra njegova Mina pa tudi ni bila, da bi dejal, zlobno ženišče, saj je imela ono leto kar dva ženina. No, pa se je vendar nekako razdrlo; eden jo baje ni hotel, drugega pa ona ni marala in tako je za enkrat stvar zapala. „Lej, kaj bi se tako gnala za to možitev“, dejal je modro France; „saj je še čas, če ne bo danes, bo pa jutri. Le potrpi Mina, saj pri meni ti ne bo krivice“ in tako je bilo. Otrok France ni imel. Njemu sovražna mladina je trdila, da je to Bog iz previdnosti storil, ker bi tudi otroci ne bili nič boljši kot je on. France pa se je udal v voljo božjo.

Ko se je včasih vračal sam od mlative in mu je pridna gospodinja zavezala v culo velik kos pogache in potice, premišljeval je takole med potom, kako bi bilo, če bi Bog človeka brez želodeca postavil na

ta svet, da bi živel, a bi mu ne bilo treba jesti trikrat ali vsaj dvakrat na dan. In prišel je tedaj bistromni France do zaključka, da bi tako življenje bilo za krščenega človeka popolnoma nepriemerno.

Pa je prav, da je vstal France kot kritik v tej važni zadevi, kajti mož je že nekaj časa sem slovel po vsej naši dolini po svojem zdravem in obilnem želodcu. In to slavo je France po pravici tudi zaslužil. Če je sedel pri obedu in se pred njim kadila polna skeda zabeljenih žgancev, tedaj se je čutil France srečnega — tedaj je prvi prijel za žlico in jo zadnji položil na mizo. No, vaščani pa so veseli, da si more France s težkim delom zaslužiti to, kar s slastjo poje in zato so mu radi privoščili tako veselje. Po letu mu je čisto dobro šlo — vsaj tako je trdil — a po zimi, tedaj, ko je belil sneg hribe in doline, tedaj se je tudi Francetu nagubančilo lice. Sedel je doma na zapečku in tožil svoji Maruši o slabih časih — pa pajek mu je predel po črevah. A v teh temnih dneh se mu je kot rešilna zvezda bliščalo upanje, da bo kmalu prišla zelena pomlad, za njo poletje in — mlatev. In ko so začeli beli zvončki poganjati doli za reko, tedaj se je Francetu popolnoma zjasnil obraz.

S prvim pomladanskim dnevom se prične pri nas delo v vinogradih in pri tem je Murnov France vselej igral veliko ulogo. Pred vsem je jako mučno delo kopanje v vinogradih. Da, ti reveži, ti kopači pač dobro čutijo, da si mora človek v potu svojega obraza služiti kruba. France je vsako leto koparil od hiše do hiše in — dobro živel. Kaj je bil njemu

Današnja številka ima „Naš Dom“ kot prilogo.

red za poveljonočno zasedanje državega zbora: 1. Zakon o vojaških taksah; 2. obrtni zakon; 3. zakon o hmeljarstvu; 4. zakon o krošnjarstvu. Ako pride na vrsto tudi poverilni zakon, je zelo dvomljivo z ozirom na to, da se delegacije zberejo že poleti. Vlada se bo najbrže zadovoljila z odobrenjem dosedanjih izplačil k skupnim stroškom.

Naslednik poslanca Žičkarja. Dne 29. maja se bo vršila volitev novega poslanca za 5 kurijo na Sp. Štajerskem. Velikanski volilni okraj je skoro popolnoma slovenski, zato pa bo naša skrb, da si izvolimo pravega moža. Ljudski poslanec pete kurije naj ima srce in razum za ljudstvo in njegove potrebe, ki bo vedel pa tudi hotel pomagati. Mi volilci zahtevamo od njega: 1. da spoštuje in brani večno veljavne nauke, ki jih je Kristus izročil svoji cerkvi, zlasti da bo kot poslanec branil krščanski značaj sv. zakona in krščansko vzgojo mladine v šoli; 2. da bo odločno zastopal načelo splošne in enake volilne pravice; 3. da se bo potegoval povsod za povzdiglo kmečkega in delavskega stanu, katero je liberalizem doslej najbolj potiskal v stran; 4. da se bo boril za popolno enakopravnost z drugimi narodi cesarju in državi vedno zvestih Slovencev. Kratko, naš poslanec bodi pošten kristjan, značajan narodnjak ter iskren prijatelj kmečkega in delavskega stanu. Kakor se sliši, se namerava potegovati za Žičkarjev mandat gosp. Jakob Pukl, posestnik v Konjicah in Maria Enzersdorfu pri Dunaju.

Nova trgovinska pogodba s Švico. V novi trgovinski pogodbi s Švico je dobila naša država ugodnosti pri izvozu in sicer se je znižala carina za izvoz našega ječmena, hmelja, žaganih izdelkov in perutnine. Sveže sadje v vrečah ali v vagonih še ostane naprej colnine prosto. Ravno tako zelenjava in krompir. V zavitkih poslano sadje (jabelka in hrške) ima carino en frank. Za uvoz živine in mesa se je precej zvišala carina in sicer skoraj za polovico. Nasprotno pa je ostala carina za uvoz sira iz Švice k nam ista.

Volilna preosnova. Iz Dunaja poročajo, da je minister notranjih stvari, grof Bylandt-Rheidt v teh državnozborniških počitnicah izdelal načrt za delno spremembo predloge o volilni preosnovi. Te spremembe se tičejo števila mandatov in razdelitve volilnih okrajev. V prilogi Slovanov posebno pa Slovencev ta sprememba gotovo ne bo. O teh spremembah se bo minister posvetoval sedaj po praznikih z načelniki strank in kronovin.

Zborovanje čeških katoliških kmetov. Društvo „Spolek českých katolických rolníků“ je imelo dne 17. t. m. v Narodnem domu (Besedi) v Brnu na Moravskem svoje letno zborovanje. Navzočih je bilo okoli tri in pol tisoč čeških kmetov. Od poslancev so bili navzoči dr. Hruban, dr. Koudela in Sevěk. Na prošnjo društva se je udeležil zborovanja tudi brnski škof Pavel grof Huyn. Zborovanje je otvoril kmet Šamalík, urednik kmečkega lista „Selske Hlasy“. Prvi je govoril poslanec dr. Hruban, ki je omenil, da je neobhodno potrebna organizacija

vseh katoliških čeških kmetov, da se morejo uspešno bojevati proti napadom na vero in narodnost. Izrekel je obžalovanje, da se nova liberalna kmečka zveza na Moravskem rajši brati s takozvanimi naprednjaki in socialdemokrati, kakor da bi šla roko v roki z njimi ter delovala v korist kmečkega ljudstva. Sprejela se je na predlog poslanca Sevěka sledeča resolucija, katero je imenovani v kratkih potezah razložil: Zbrani katoliški češki kmetje hočejo pri volitvah v različne zastope zastopati narodno politične, kmečke in verske koristi in pravice ter bodo skrbeli, da pridejo iste tudi do veljave. Nato je sledilo poročilo, ki izkaže lansko leto 93 javnih zborovanj. Po poročilu je govoril brnski škof grof Huyn, ki je omenil v svojem govoru potrebo katoliške organizacije ter je z ostrimi besedami obsojal delovanje nasprotnikov vere proti sedajni šoli in sv. zakonu. Zahvalil se je zborovalcem v prisrčnih besedah, da so ga povabili v svojo sredo, da more nastopiti za verske koristi tudi na političnem polju, kar ni samo njegova pravica, ampak tudi njegova dolžnost (burno odobravanje!). Z besedami: Prepričan sem, da bo v blagoslovljenih deželah slovanskih apostolov kmalu zmagala katoliška zastava in vsepovsod zaplapolala! je sklenil svoj govor. Zborovanje se je nato zaključilo s trikratnimi slava-klici na papeža in cesarja.

Vojaške zadeve odvzete tridentinski mestni upravi. Kakor poroča dunajski list „Zeit“, je vlada tudi mestni upravi v Tridentu odvzela vojaške posle, kakor je to storila v Trstu. List pravi, da je nameravala vlada že kedaj to storiti, a da se je temu ustavljal bivši tirolski namestnik baron Schwarzenau. Vlada se je namreč prepričala, da niso na južnem Tirolskem razmere v tem pogledu tako dobre, kakor jih je opisoval baron Schwarzenau, in da zahteva državna korist, da se tridentinskim mestnim očetom vojaški posli odvzamejo in izroče ondodnemu okr. glavarstvu.

Italijanski ogleduhi. Iz Reke se poroča, da je prišla italijanska vojna ladija „Ciklop“ v Reko po torpede, katere je italijanska vlada naročila v tamošnji izdelovalnici torped. Pri prihodu je izjavil kapiten, da pride naravnost iz Benedk. Sedaj so pa dogusili, da je ta bojna ladija dolgo križala ob istrskem in dalmatinskem obrežju ter opazovala postojanke in luke avstrijske vojne mornarice.

Na bolgarsko-turški meji že pokajo puške? Kakor poročajo vsi bolgarski časopisi, dogodil se je zepet na turški meji slučaj, ki se bo moral diplomatičnim putem poravnati. Bolgarskega vojaka, ki je stal na siraži, so turški vojaki napadli, da je bil primoran streljati ter je ustrelil tri turške vojake in nekatere ranil. Turški vojaki so na vsak način hoteli priti na bolgarsko stran.

Socialna delavnost italijanskih katolikov. Italijanski katoliki so želi na socialnem pilju v zadnjem času krasne vspehe. V njihovih gospodarskih blagajnih, ki so ustanovljene v korist kmetov in manjših posestnikov, je že 61 milijonov lir. Tudi z raznimi drugimi podjetji so zelo koristili revnim kmetom, ki se morajo težko boriti za obstanek.

Ustanovili so produktivne zadruge in širili gospodarstvo. Vse organizacije italijanskih katolikov štejejo po milijona članov.

Punt na portugalski vojni ladji. V portugalski vojni mornarici je izbruhnil punt. Mornarji vojne ladje „Don Carlos“ so zvezali vse častnike ter brzojavili v glavno mesto Lisabono, da bodo na mesto streljali, ako se jim ne izpolnijo sledeče zahteve: 1. pomiloščenje vseh puntarjev, 2. odstranitev ujetih častnikov, 3. boljše službene razmere. Večina častnikov v mornaričnem ministertvu je za ugoditev uporniških zahtev.

Razne novice.

* **Iz finančne službe.** Imenovani so: davčni kontrolor Lovrenc Mayer za davkarja, davčni oficijal Gustav Löscher in Frid. Seevann za davčne kontrolorje, provizorični davčni oficijali Rudolf Ranch in davčni pristav Jožef Šaha za davčne oficijale, davčni pristav Anton Krisper za davčnega pristava (vsi v 10. čin. razredu) ter davčni pristav Henrik Drogenik za provizoričnega davčnega oficijala. Davčni kontrolor Maks Koscher je prestavljen iz Celja v Mautern in davčni pristav H. Ziggrosser iz Mauterna v Celje.

* **Sinoda za lavantinsko škofijo** se vrši od 6. do 10. avgusta t. l. v Mariboru.

* **Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda** je razposlalo zaspanim podružnicam naslednjo okrožnico: „V izkazu za l. 1904. je Vaša slavna podružnica znamovana brez doneska. Izrečno Vam beležimo, da ne smatramo za dolžnost slednjega Slovenca delovati v naših podružnicah — prav tako ne, kakor bi energično zavrnilo trditev, da je naša in nikogar drugega dolžnost skrb imeti za družbo sv. Cirila in Metoda. A, če nas je sklical narod na to stalo, ne moremo in ne smemo umakniti se danes ali jutri brez vzrokov. Prav tako sodimo o Vas. Dokler ste zvani načelniki svoje podružnice, sme Slovenstvo s polno zanesljivostjo pričakovati od Vas, da delujete njemu v prid, sebi pa v čast in zadoščenje. S pričujočim vas prijazno vabim na trud za ljubi rod.“

* **Nemški dopisi slovenskim županom na Štajerskem.** Okrajna glavarstva in drugi uradi pošiljajo po navadi slovenskim županom nemške dopise. Ker pa so slovenski župani zvesti svojemu narodu, pošiljajo doposlane dopise ravnateljstvu pomožnih uradov v Gradcu, naj jih prestavi v slovensčino. Ravnateljstvo pomožnih uradov pa zadnji čas ni hotelo več prevajati teh dopisov, ampak jih je zopet poslalo onim glavarstvom, ali sploh onim uradom, ki so jih izdali. Tako so naši nemščeraki uradniki prisiljeni, sestavljati slovenske dopise ter slovenski uradovati z našimi župani. Ker pa Nemci ne znajo slovenski ter se tudi naučiti nočejo, ampak zaničujejo nas in naš jezik, bodo morali pobrati šila in kopita ter jo odriniti med nemške gorjance. Pri nas, med Slovenci, pa bodo po pisarnah si služili krh le naši slovenski sinovi in pa taki uradniki, ki znajo slovenski in ne prezirajo nas ter našega

trud; saj je vsaki dan enkrat zvonil Cotov Marko poldan na Topolovcu. Njemu je zvenil ta, h kosilu vabeči glas kakor glas iz raja — ta glas mu je oživil in pretresel zadnji kotiček njegovega lačnega droba.

Veselil se je France dobéč kopanja, ali če hočemo biti pravični, priznati moramo, da je on mlatev bolj cenil. Vsako nedeljo je pogledoval skrbno v pratiko, bo li kmalu tu porcijunkula; tedaj se je namreč po božjih in človeških postavah pričela pri nas mlatev.

Ko bi on vedno mlatil, ko bi Bog enkrat dal toliko žita, da bi mlatev trajala celo leto, potem — si je mislil — bi on zadovoljno živel na svetu. Beli kruh, pogance in druge dobrote so mu tako prirastle k sreči, da se je težko ločil od njih. Kadar so sedeli pri mizi, tedaj je bilo treba videti Franceta. Vselej in pri vsaki hiši je znal stvar tako zasukat, da je prišel na dobri prostorček. To pa je bil tisti, kjer so se jedi na mizo donšale. Kadar je prišla na mizo nova skleda, premeril jo je že iz daljave z bliskajočimi se očmi in vljuđen kakor je bil, je vselej vzel ženski skledo iz rok, da jo sam postavi na mizo; in Bog ve, da je pri tem že vselej tako delal, da je prišlo zabeljeno na njegovo stran.

Ali tudi potem, ko je bila skleda na svojem mestu, ni jedel France kar tako tja v en dan brez pomisleka; on je bil v tej stvari v resnici diplomat. Ko je opazil, da je že izginila zabela iz mej njegovega delokroga, začel je svoje glavno delovanje. Neustrašeno je namreč vrtal „predor“ in si polnil usta z nezabeljeno jedjo in to delo, dasi na videz

mučno, prineslo mu je kmalu kmalu krasne sadove. France sicer ni bil eden tistih učenjakov, ki si betijo glave z neumnim vrtanjem naše zemlje, vendar toliko pa je vedel, da se hrib ali gora prevrne na tisto stran, kjer je izpodkopano. To naravno teorijo je prenesel France na skledo in ni miroval poprej, da se je kup z vsemi svojimi dobrotami prevrnil na njegovo stran. Tako bistroumo je jedel France vselej in vselej mu je teknilo.

Samo dva slučaja sta znana iz Francetovega življenja, da je pri polni skledi položil žlico iz rok. Tisti kovač doli ob vodi se je naveličal samskega življenja in si po prijaznem nasvetu sosedovem poiskal ženo v Kovačevih hribih. A kmalu so šepetali sosedje med seboj, da si je pridobil slabo gospodinjico. Kadar je namreč kuhala kosilo, vrtela je po poštem hribovskem običaju med zobmi lepo tolminsko pipico. In kmalu se je govorilo po vasi, da včasih mami kovačevi tudi kaj v lonec odpade; in posledica temu je bila, da kovač spomladi ni mogel dobiti kopačev, ker ni hotel nihče jesti iz rok kovačeve mame. Murnov France pa se ni menil za take malenkosti in je ostal zvest kovaču tudi pri novi gospodinjici. Sedaj je tem boljše živel, ker je bil skoro sam pri mizi. Toda reč se ni dobro končala. Ko je nekoč sedel France pri kosilu, je prinesla kovačeva polno skledo rahlih, volnih in prijetno kadečih žgancev. Francetu se je srce tajalo skrivnostne sreče. — Tedaj pa je prišla mama kovačeva k njemu.

„France“ — dejala je mila — „popazi malo, popazi, moja pipica je nekje notri“.

„Kaj! prokleta, v skledi!?“

Prijel je skledico in jo z grdo kletvijo zapodil po hiši, da je pipica odletela daleč iz nje. Odslej pa tudi njega ni bilo več h kovačevim.

To je bil prvi slučaj, da France ni jedel.

In še enkrat je bilo, da ni jedel, a tedaj pa že ni več mogel. France je imel namreč tudi to zlato lastnost, da je pil rad vino in sicer za tuj denar. To pa je storil na jako zvit način. Prišel je h gostilni in prašal zunaj hlaepa, kdo kaj pije notri; ko je zvedel približno, katerega ni notri, šel je in prašal goste, je li ta ali ta med njimi, seveda ga nikoli ni bilo. Gostje pa so Franceta radi imeli in natrčili so mu kozarec, katerega se ni branil, in znal se je muditi toliko časa, dokler je videl, da ni zastoj. Ko se je tako okrepeal, šel je še v drugo gostilno, kjer pa je popraševal po tistih, pri katerih je ravno kar pil. Proti mraku pa se je zibal pogumno s klobukom po strani domov k svoji Murni. Res imel ga je vsako nedeljo precej pod klobukom, a pri pijači ni pozabil na drugo. Redno ob isti uri ga je bilo videti vsako nedeljo iti iz gostilne. Zato so ga žene, kojih možje so še pozneje prišli, rade stavile v vzgled svojim možem, češ: „Vidiš, kako je Murnov France pameten; on ve, kdaj je čas priti domov.“

Ali vendar, če tudi je bil France tako moder, imel je vendar napako, da ni pustil nobenega pri miru; vsakega je podrezal s svojim strupenim jezikom. Ono leto se je neke nedelje popoldan vračal, takisto vina poln, skozi vas. Pod staro tepko na vasi je stalo nekaj mladih, ki so se z žejnim srcem, a praznim žepom ozirali proti gostilni. Tedaj pa se

maternega jezika. To bodo dosegli naši župani, če ostanejo vsi dosledni ter verni Slovenci. Po pisarnah, kjer se zdaj repenčijo nemški ošabneži, ki sovražijo slovenske kmete, bodo nastavljeni samo naši sinovi. Slovenci si ne bomo služili samo črnega, temveč tudi bel krn. Kdor hoče pri nas dobro živeti, mora znati naš jezik, ne pa v svoji nemščurski zagrizenosti zasmehovati Slovence. Uradnik je zaradi kmeta tukaj, ne pa narobe. Mi plačamo, zato bomo mi zapovedovali.

* Stipendije za gluhoneme otroke na deželnem zavodu v Gradcu so razpisane do 30. aprila 1906. Prošnji je priložiti domovinski list, krstni list, izkaz o stavljnih kozah, zdravstveno in ubožno spričevalo ter potrdilo ravnatelja zavoda, da je dotični gluhonemi sposoben za uk.

* Razglednice z utisnjenimi kronskimi bankovci — prepovedane. Ministrstvo za notranje zadeve je nedavno izdalo naredbo, da se razglednice s ponarejenimi kronskimi bankovci ne smejo odslej več prodajati, ker se s tem občinstvo po nepotrebnem vara in stvar zlorablja. Deželna vlada bo strogo pazila, da se ta ukaz izpolnjuje, ker se bo inace proti krivcem po kaz. zakonu postopalo.

* Iz vlaka metati je prepovedano. Ljudstvo, ki potuje po železnicah, ima navado, da meče iz vlaka prazne steklenice, zaboje itd. Ker se na ta način lahko pripeti velika nesreča, je to strogo prepovedano in se bo dotični, ki to prepoved prelomi, strogo kaznoval.

Na gozdarski šoli v Guswerku na Gornjem Štajerskem se začne 11. mesečni tečaj dne 1. septembra t. l. Razpisanih je osem štipendij, za katere je vložiti prošnje do 15. junija t. l. V prihodnji številki priobčimo med inserati dotični razglas deželnega odbora štajerskega.

* Dell' Anima v Rimu. Prihodni teden obhaja svetovno-znani zavod „Dell' Anima“ v Rimu posebne jubilejne slovesnosti: 500 letnico svojega obstoja sploh in 50 letnico sedanje učne uredbe na zavodu. Pred 500 leti so namreč ustanovili romarji iz takratnega rimsko-nemškega cesarstva društvo, ki naj bi skrbelo za prenočišča in drugo oskrbovanje svojih rojakov, ki prihajajo v Rim na božjo pot. Društvo je dobilo v kratkem času velike podpore od posvetnih in duhovnih dostojanstvenikov, sezidalo obširno hišo za romarje ter poleg nje cerkev, ki spada med najlepše v Rimu. Ker so se v njej romarji zbirali navadno k sklepu svojega romanja, da bi za verne duše molili, so zavod sam imenovali „za dušo“ (dell' animo). V zavodu se še dandanes sprejemajo ubožnejši romarji ter se za nekaj dni z vsem oskrbujejo. Razventega je pa od leta 1856 še poseben oddelek na zavodu, v katerega se sprejemajo, navadno za dve leti, duhovniki, ki prihajajo v Rim nadaljevati svoje nauke. Tudi iz naše škofije je bilo že sprejetih šest duhovnikov, ki so potem v večnem mestu svoje študije dokončali.

* Nemški listi javkajo, ker je ljubljanski župan Hribar kupil grad Horneg pri Predingu na Srednjem Štajerskem. Zdi se jim nezasižano, da dobijo Slovenci v roke grad, ki je bil vedno v nem-

ških rokah. To je zopet dokaz zagrizenega in strastnega sovražstva Nemcev nasproti Slovincem, katerim nočejo nič privoščiti in bi jim še najrajši to strgali iz rok, kar se imajo. Ko pa na Spodnjem Štajerskem kupuje „Südmarka“ slovenska posestva in jih oddaja nemškemu kmetom, to se zdi tem pravičnim ljudem popolnoma pravilno. Oni imajo za svoje delovanje popolnoma drugo mero, kakor za isto od slovenske strani.

Mariborski okraj.

m Maribor. Pomožni uradnik pri tukajšnji okr. sodnji Karol Kersche, sin sodnega oficijala v Ptuj, je zaprt zaradi javnega nasilstva in žuganja. Kersche je hud nemški vročekrvnež. — Nemški listi poročajo, da je vlada sprejela načrt za most, ki bo v nadaljevanju Gosposke ulice. Sprejela pa je ta načrt zato, ker je večina prebivalstva v Mariboru za most na tem mestu. Da bi bila večina prebivalstva iz prepričanja za ta most, o tem pač zelo dvomimo.

m Nemška šola pred polomom. V slovenskih Pekrah blizu Maribora obstoji nepotrebna nemška šola. Izpočetka so starši res dajali tu svoje otroke, misleč, da bodo takoj postali učeni, a videč, da so otroci manj učijo kakor drugod, so jih začeli jemati ven in dajati v slovensko šolo v Limbuš. To pa je Nemce zbudilo in so začeli v svojih listih gonjo proti šolskemu voditelju nemške šole v Pekrah in proti voditelju limbuške šole. Lažajo, da se kadi, hujskajo nemški okr. šolski svet, naj kaznuje slovenske učitelje. Pravijo, če jim okr. šol. svet ne pomaga, gre nemška šola v Pekrah!

m Ruše. Tukaj je tovarna za vžigalice, v kateri dela nad sto delavcev in delavk, sami domačini, ki so navezani na dom; tujec namreč zaradi „masne“ plače nikdo ne ostane dolgo. Tovarna je last Woschnaggova, ki pa gotovo malo skrbi za varnost svojih delavcev, kajti vrsti se kar nesreča za nesrečo. Slišati je: Brusni kamen se je razletel in ubil delavca, kotel je počil in goreča žveplena snov je bruhnila delavcu v obraz; drugega so zopet zgrabila strojna kolesa in ga pohabila, tretjemu je stroj razrezal prste, drugi dobe zopet pri tem skrajno nezdravem delu boleznin v zobeh in kosteh, ki so vselej vzrok prezgodnje smrti. Poleg tega pa so delavci še silno slabo plačani. Za tovarnarje so glede varnostnih naprav v delavnicah s stroji postavnimi predpisi. Dobro bi bilo, ako bi oblast enkrat nekoliko pregledala varnostne naprave v tej tovarni. Posestnik bi moral marsikaj ukreniti, kar bi bilo v prid in večjo varnost delavcev. Maku pa bi svetovali, naj bi se raje brigal za tovarniške prostore, ne pa za politiko, o kateri sploh pojma nima. Ta človek vsiljuje delavcem tudi nemškutarskega „Štajerca“, katerega pošten človek se ne bere. Delavci! Ali mislite, da je list, ki ga vam priporoča človek brez vere, sveto pismo? Ali ni žalostno, da čitate list, ki sramoti vaše najsvetejše svetinje — vaš materni jezik in vero!

Zajel je, a jed mu ni šla iz ust. — Ogenj v očeh mu je hipoma pogasil in žalosten je djal žlico na stran in vzdihnil:

„Maruška — ne morem! joj, sedaj pa vidim, da bom moral res umreti!“

To je bil drug slučaj, da France ni jedel.

In res je France umrl kmalu potem za vročinsko boleznijo, ki se ga je lotila.

Maruša se ni mogla potolažiti, ihtela in vikala je, da se Bogu usmili. No, sedaj se je že tudi ona potolažila — pol leta po Francetovi smrti spremljalo jo je pet dvojcev (parov) svatov od poroke. —

Franceta so se sosedje še dolgo spominjali. Škoda ga je, so dejali; takega kopača in takega mlatiča sedaj ni dobiti v vasi, kot je bil Murnov France.

Za kratek čas.

Za tajejanje. Sila potrpežljiv mož, kateremu je njegova žena vedno ngovarjala, je proti njej, ko je zopet prav urno sukala jezik, rekel: „Draga Katra, pomiri se vendar, saj vem, da imam dobro ženo — da imam angelja.“ — „Ja, ja,“ odgovori žena, „hudiča imaš.“

Ubogljiv sluga. Neki gospod je svojemu slugi zapovedal, da ne sme nikogar pustiti v hišo, da, niti vrat ne odpreti. Kmalu nato pozvonil na vratih. Tedaj sluga odpre okno in zavpije na cesto: „Se trudite zastoj. Gospod ni doma in jaz tudi ne.“

m Radvanje. Tukaj je umrl dne 13. t. m. nadučitelj Franc Jank v 43. letu.

m Vuzenica. Učiteljski Alojz Berner je pade dne 11. t. m. raz skalo na gradu. Prejšnji dan je prišel na velikonočne počitnice ter šel z železniškim uradnikom Humanom na sprehod. Kljub svari Humanu, naj se tako drzno ne upa na konec, si je Berner le upal predalet ter padel kakih 30 metrov globoko. Na klic njegova tovariša so ga prenesli domu, kjer je drugi dan umrl vsled notranjih poškodb, katere je dobil pri padcu.

m Spodnji Duplek. Pomotoma je bilo v zadnji številki „Slov. Gosp.“ poročano, da je posestnik Jurij ne pa Anton Maček pretepel Janeza Ferlič v gostilni Štef. Gmeiner zavoljo razžaljenja žene Jurija Maček. Gmeiner ni vedel za to stvar in je po naključju dobil eno po glavi. Zato je ustrelil. Zdaj imajo vsi trije spomine. Ferlič bo se spomnil, kaj bo drugokrat govoril, Gmeiner se ne bo tam praskal, kjer ga ne srbijo, in Jurij Maček ima še v nogi pet okroglih za spomin, da ne bo šel drugokrat „Štajerčeve“ prijatelje vprašat za svet.

m Fram. Na velikonočno nedeljo okoli 3. ure popoldne se je stemnilo nebo nad Framom in zdajci se vsiplje gosta toča s silnim nalivom med bliskom in gromom. Četrť ure neprenehoma pada in kmalu pobeli naše griče. Mislili smo, da bo vničeno vse, kar je že bilo zelenega. Hvala Bogu, ni preveliko škode. Marsikatero očesce naše žlahtne trte leži sicer na tleh, a ne preveliko. Tudi sadno drevje je utegnulo kaj trpeti. Lani je na Jurjevo bil enako silen naliv z gosto točo.

m Sv. Jurij v Slov. gor. Na Veliki četrtek so našli v Pesnici utopljenega Matevža Androjna s Partinjo, župnije Sv. Jurija v Slov. gor. Že 14 dni so ga domači pogrešali. V četrtek dne 29. marca je odšel v Maribor po opravkih, a se od tega dne ni vrnil. Gotovo se je možu pripetila grozna nesreča, katere ni sam iskal. Zakaj v Mariboru je vse opravil, imel je pri sebi tudi nekaj spominov, katere je hotel prinesiti domu. A bil je že slaboviden, vračal se po noči, morebiti je bil tudi pijan, ker so našli pri njem še steklenico žganja, in tako je zgrešil brv ter padel v Pesnico, kjer so ga našli šele čez 14 dni. Bil je poseben posebnež, ki si ni dal ničesar dopovedati. Zabavljal je čez vse dobro, tudi ni bil prijatelj duhovnikom, zlasti domačim ne, domače farne cerkve se je strastno ogibal. Pa tudi umrl ni v domači župniji, pokopan ni bil pri domači cerkvi, ampak pri Sv. Marjeti ob Pesnici in sicer na Veliki petek. Bog mu bodi milostljiv!

m Št. Ilj v Slov. gor. Velikonočno nedeljo popoldne je pridivila strašna burja. Bliskalo je in grmelno, vmes se je pa vaula toča, debela kakor lešniki. V kratkem je bila cela pokrajina bela kakor od snega po zimi. Drevje je hudo okleščeno, še celo skorja je razdrapana, kakor bi jo bil kdo z nožem razrezal. Hudo za nas kmete!

m Sv. Marjeta ob Pesnici. Pri nas bo birma v terek po binkeštih.

m Sv. Jurij ob Pesnici. Viničarski sin Peter Krofitch iz Gomilice na nemškem Štajerskem, ki stanuje sedaj v Špičniku, je ukradel dninarju Večerniku 150 kron. Obsojen je bil zaradi te tatvine na tri mesce težke ječe.

m Št. Lenart v Slov. gor. Na velikonočno nedeljo popoldne smo imeli mi hudo nevihto s točo, ki je napravila precej škode. Tudi iz sosednih krajev prihajajo poročila o škodi, ki jo je naredila tisti dan toča.

m Smolinci pri Sv. Andražu v Slov. gor. Dolgo je tudi v naši občini trajala volilna vojska in nazadnje smo zmagali, vključ vsem rekurzom nasprotnikov, tako da ima naša občina zdaj vendar postavno izvoljenega narodnega župana. Zavladal je torej v vodstvu naše občine zopet mir in red, da se lahko misli sedaj tudi na važnejše naprave v naši od drugega sveta precej ločeni občini. In zakaj ločeni? Zato, ker naše občine ne veže z ostalim svetom nobena okrajna, ne deželna in ne državna cesta; še niti ne dotiče se je nobena izmed omenjenih cest. Le borni klanci in v količkaj mokrem vremenu globoko premočene stezice nas vežejo z vsemi drugimi občinami. Temu se lahko opomore, ako zdaj naš občinski odbor izvrši obljubo, ki jo je naša občina dala sosednima občinama gornjeradgongskega okraja, da bo čisto nadaljevala in jo zvezala z okrajno cesto pod Sv. Andražem. Na tak način bi dobile tri občine, Terbezovec, Galušak in Smolince okrajno ceste, ki bi imele tudi dokaj pomena, ker bi bila to najbližja zveza Ljutomera z Mariborom; zato bi tudi okrajni zastopi podpore gotovo ne odrekli. Prva dvema občinama se je to že posrečilo in tudi naši občini bo šentlenarški okrajni zastop gotovo dovolil podporo, ako ga zaujo poprosi. Kakor se v zadnjem času sliši, se poteguje tudi občina Župetinc;

je prizibal mimo France in nisi mogel kaj, da ne bi podražil tu-le „otroke“.

„Vi ste otroci, ne!“ — je zakričal — „pa še slabi otroci ste, kdo se vas boji? še stare babe ne, ha! — in smeje je hotel oditi —“

Toda mladina ga je v hipu napadla, in hrust je padel, kakor je bil dolg in širok po tleh, drugi pa po njem — — Ubogi France, kaj boče sedaj.

Ko je Maruša zaslišala krik na vasi, nganila je koj, da se tepo. Tekla je po vasi in klicala ljudi skupaj. „Haló, ljudje božji, na vasi se tepo! Jemnasta, jaz tako rada gledam, kadar se pretepajo.“

Prisopihala je pod staro tepko, in tu našla v krvi svojega moža — — Tedaj je zakričala tako, da je mladina plašna pometala palice in cepce iz rok in pobegnula —

„Jazas! Jazas, moj France —!“

France je pa ni slišal, bil je v nezavesti. Nesti so ga morali domov, kjer je zopet prišel malo k sebi.

„Maruška, bolan sem“ je vzdihoval.

In Maruška je začela bridko jokati, videč, da je tako reven.

„Maruša,“ je govoril s slabim glasom, „kaj dobrega mi skuhaj.“

In hitela je in kupila belega kruba in ga oparila, ter z maslom polila, tako da se je delala kar luža v skledi. Z veselim sreem je prinesla jed bolniku. Francetu se je vnel ogenj v očeh in s slabotno roko je prijel za žlico.

„Ko se naješ, bočeš zopet zdrav“, tolažila ga je Maruša.